

Plan for

Opprydding av utslipp fra spredt bebyggelse 2022

Kommunestyrets vedtak 15. november 2022

Innhold

1	Bakgrunn	2
2	Mål.....	3
3	Siljan – Farris vannområde	3
4	Typer private avløpsanlegg i Siljan (april 2021).....	5
5	Regelverk.....	7
6	Aktuelle renseløsninger (inntil 50 pe.)	8
7	Kommunens strategi for oppryddingen	9
7.1	Tilsyn- hvordan skal det gjøres.....	11
7.1.1	Soneinndeling og prioritering av områder	11
7.1.2	Utførelse	14
7.1.3	Behandling av dokumentasjon fra tilsyn	14
7.1.4	Oppfølging etter tilsyn.....	14
7.2	Vurdering etter tilsyn	14
7.3	Kostnader for innkjøp oppgradering av privat avløpsanlegg	15
8	Pålegg om oppgradering eller tilknytning til offentlig nett	15
8.1	Prioritering av anlegg	15
8.2	Tvangsmulkt	15
9.	Finansiering av kontroll og tilsynsarbeidet	16
10.	Fremdrift.....	16
11.	Saksbehandling.....	16
11.1	Saksgang tilsyn.....	17
11.2	Saksgang ved pålegg.....	18
11.3	Saksgang ved bruk av sanksjon	19

1 Bakgrunn

Ved siden av landbruket er spredt avløp en av de største kildene til forurensing og forringelse av vannforekomster. Sanitært avløpsvann inneholder fosfor, nitrogen, organiske stoffer og sykdomsfremkallende bakterier og virus, og utslipp av urensset avløpsvann kan få alvorlige konsekvenser for menneskers helse og miljø. Utslipp av fosfor og nitrogen fører til algeoppblomstring og gjengroing av kyst, bekker og innsjøer. Organiske stoffer, bakterier og virus i vannet gjør det ubrukelig til bading og som drikkevann. Tarmbakterier fra mennesker og dyr kan i verste fall føre til meget alvorlige og livstruende sykdommer.

Vassdrag som brukes til jordbruksvanning skal så langt det er mulig beskyttes mot utslipp av patogene mikroorganismer.

Global oppvarming påvirker også vannmiljøet, noe som kan føre til mer flom og økte vannmengder til vassdragene. Økt nedbør vil føre til flere problematiske mikroorganismer fra kloakk og husdyrgjødsel.

I Siljan kommune er det pr. februar 2021 registrert 836 boliger og hytter med innlagt vann. Alle bygg med innlagt vann må ha et system for å rense avløpsvannet som blir sluppet ut av bygget. I Siljan er 444 av husstandene koblet til et kommunalt avløpsrensaneanlegg. For disse vil kommunen ha ansvar for å rense avløpsvannet i henhold til krav satt i forurensingsforskriften.

Omtrent 400 bygg har utslipp til separate private avløpsrensaneanlegg, enten alene eller sammen med andre. Drift og vedlikehold av disse private avløpsrensaneanleggene er den enkelte byggeiers ansvar.

Kommunen er forurensningsmyndighet for disse små avløpsrensaneanleggene.

Kapittel 12 i «*Forskrift om begrenning av forurensning*» (Forurensningsforskriften) regulerer kommunens myndighet på dette feltet. Kommunen har myndighet til å gi *tillatelse* til utslipp, og det følger også av forskriften at kommunen har ansvaret for å *føre tilsyn* med at utslipp er i samsvar med krav gitt i utslippstillatelsen.

De Nasjonale føringene for området «Avløp» sier at kommunene skal kartlegge og følge opp utslipp fra avløpsanlegg som de er myndighet for (alle avløpsanlegg etter kapittel 12 og 13 i forurensningsforskriften). Kommunen skal gi pålegg om tiltak for anlegg som ikke overholder rensekrav gitt i tillatelse etter 1.1.2007, samt sette i verk tiltak for å sørge for at utslipp etablert før 1.1.2007 blir renset i tråd med rensekravene i forurensningsforskriftens kapittel 12 og 13.

De nasjonale føringene sier videre at innsatsen først bør prioriteres i nedbørsfelt til vannforekomster som er påvirket av utslipp av avløpsvann og som har dårligere enn god tilstand og/eller har viktige brukerinteresser. Målsetningen skal være at alle anleggene i den enkelte kommune oppfyller forurensningsforskriftens rensekrav slik at miljømålene etter Vannforskriften kan nås innen 2027, og senest innen 2033.

Farris er drikkevannskilde for omtrent 150 000 innbyggere. Alle utslipp i Siljan av forurenset vann vil kunne påvirke denne drikkevannskilden i negativ retning. Det vil derfor være viktig at alle utslipp av avløpsvann blir renset tilstrekkelig for å unngå skadelig påvirkning av drikkevannsinteressene i Farris eller forårsake hygienisk utilfredsstillende forhold lokalt.

Siljanvassdraget er et svært viktig rekreasjonsområde og blir benytte av mange til bading, fiske og andre vannaktiviteter. Et godt renset avløpsvann vil være helt nødvendig for å trygge disse aktivitetene for fremtiden.

2 Mål

Målet med oppryddingsplanen er å skaffe en komplett oversikt over tilstanden til de private avløpsrenseløsningene i kommunen, samt å sørge for at alle private avløpsanlegg i Siljan kommune oppfyller dagens renskrav. Planen skal være et verktøy for kommune og abonnent til forutsigbar og lik saksbehandling.

3 Siljan – Farris vannområde

Vanndirektivet er et EU-direktiv som legger rammene for forvaltning av vannforekomstene. Direktivet legger føringer på hvordan Norge skal forvalte vannforekomstene sine. I januar 2007 trådte vannforskriften i kraft og formålet med forskriften er at det settes mål om at vannforekomstene beskyttes mot forurensning slik at de oppnår god økologisk og kjemisk tilstand. Vannforskriften deler landet i 11 vannregioner. Siljan - Farris vannområde tilhører Vestfold og Telemark vannregion og tilsvarer nedbørfeltet til Siljan – Farrisvassdraget. Vannregionmyndigheten utarbeider sammen med sektormyndighetene vannforvaltningsplan med et tiltaksprogram for vannområdet. Tiltaksprogrammet oppdateres hvert 6. år. Tiltaksprogrammet oppsummerer relevante tiltak slik at miljømålene nås.

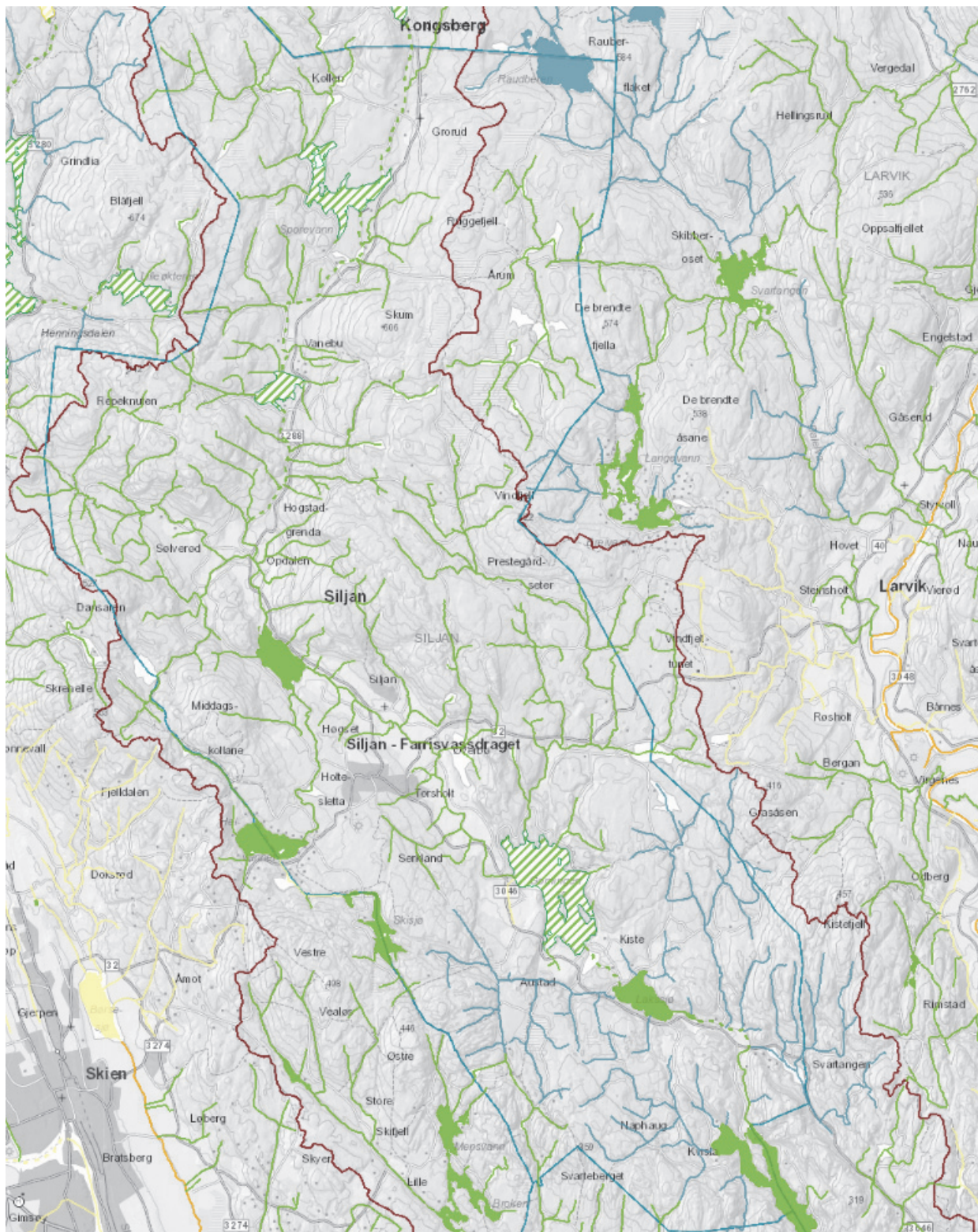
Utslipp av avløpsvann er den tredje største kilde til forurensning etter landbruk og vannkraft (regionnivå).

Det generelle miljømålet er at alle vannforekomstene skal oppnå eller opprettholde «god økologisk tilstand»

Tabell 1: Viser klassifisering i vannforekomstens økologiske tilstand.

Klassifisering av økologisk tilstand	Fargekode	Miljømål
Svært god	Blå	Oppnår kravet til god økologisk tilstand (GØT)
God	Grønn	
Moderat	Gul	Oppnår ikke kravet til god økologisk tilstand
Dårlig	Oransje	
Svært dårlig	Rød	

En kan se på kartet under (figur 1) at i Siljan kommune er vi heldige med vannets økologiske tilstand. Bortimot alle vannforekomster oppnår god økologisk tilstand (naturlige vannforekomster). For å opprettholde denne tilstanden og ikke forringe drikkevannskildene må vi sørge for å rense der vi kan.

Figur 1: De forskjellige fargene på vannet gjenspeiler økologisk tilstand, jfr. tabell 1. Kilde Vann-nett, 28.7.2022.

Tegnforklaring

Godt økologisk potensial, vannforekomster sterkt påvirket av vannkraft

Svært god økologisk tilstand

God økologisk tilstand

Symbol

Moderat økologisk tilstand

Dårlig økologisk tilstand

Kommune

Vannområde

4 Typer private avløpsanlegg i Siljan (april 2021)

Siljan kommune gjennomførte i 1992 en kartlegging av hvilke mindre avløpsanlegg som var installert i kommunen. Etter dette er anleggsoversikten komplettert der kommunen har mottatt nye søknader om utslipp. All informasjon om anleggene som kommunen har pr nå er ført inn i KomTek, som er kommunens digitale system for blant annet å holde oversikt over gebyrberegninger og tømning av slamavskillere, tette tanker og minirensesanlegg. Det vil i tillegg være anlegg som er endret til annen renseløsning som kommunen ikke har fått melding om. Disse endringene vil bli fanget opp i forbindelse med kartleggings-/ tilsynsaktiviteten.

I Siljan er det i registrert i underkant av hundre utslipp som kun har slamavskiller.

Som eneste rensetrinn har slamavskiller (septiktank) lav renseevne på de fleste forurensningsparametere, og vil *ikke* tilfredsstille kravene til godkjent anlegg i dag. Det viser seg ofte i praksis at eldre slamavskillere kan ha betydelige skader, og at opprinnelig renseevne derfor i tillegg er betydelig svekket.

30 renseløsninger er registrert med slamavskiller med utslipp til et kunstig sandfilteranlegg.

Sandfilteranlegg kan ha høy renseevne på organiske stoffer og termotolerante bakterier (smittestoffer), men generelt dårlig på fosfor. Mange anlegg ble bygget på 70- og 80-tallet, og er fortsatt i drift. De fleste anlegg bygget før 1985, da nye retningslinjer kom, var underdimensjonert. Fosforbindingen er i tillegg avhengig av filtersandens kvalitet og hvor ofte den skiftes ut. Renseevnen på fosfor er uansett for dårlig til å tilfredsstille utslippskravene i Forurensningsforskriften, i alle fall der det er brukerinteresser i tilknytning til resipienten og/eller fare for eutrofiering. Anlegg bygget på 70- og 80-tallet, og som ikke har byttet ut filtersanden, har i dag i praksis like dårlig renseevne på fosfor som ved direkte utslipp fra slamavskiller.

I overkant av 200 anlegg er registrert med slamavskiller og utslipp til infiltrasjonsanlegg

I et infiltrasjonsanlegg renses vannet når det trenger ned i grunnen og ned til grunnvannet. Vannet filtreres gjennom jordmasser der avløpsvannet renses via mekaniske, kjemiske og biologiske prosesser. Etablering av infiltrasjonsanlegg forutsetter selvdrenerende jordmasser med høy nok evne til å holde tilbake aktuelle forurensningsstoffer

Riktig dimensjonerte infiltrasjonsanlegg har svært høy renseevne på fosfor, organisk stoff og termotolerante bakterier. Ved god prosjektering og utførelse, samt gode grunnforhold, kan det oppnås tilnærmet 100 % renseevne på disse parameterne.

Forutsatt egnede stedlige jordmasser er infiltrasjonsanlegg den beste renseløsningen for sanitært avløpsvann. I mange tilfeller vil det også være den rimeligste løsningen for å tilfredsstille kommunens krav. Løsningen krever lite tilsyn i anleggets levetid, som er 20 år eller mer.

De fleste infiltrasjonsanleggene som er i bruk i Siljan er eldre enn 20 år. Vanlige driftsproblemer etter 20 år er gjentetting av massene under filterrørene med utslag av avløpsvann til terreng. Kartleggings- / tilsynsaktiviteten vil avdekke om anleggene fungerer etter hensikten i dag.

Det er registrert 19 utslipp fra minirensanlegg i Siljan kommune

Et minirensanlegg er i prinsippet en nedskalert utgave av store konvensjonelle rensanlegg.

Minirensanlegg kan etableres uavhengig av stedlige grunnforhold og krever lite areal. Dersom infiltrasjonsanlegg ikke er aktuelt er minirensanlegg vanligvis det rimeligste investeringsalternativet. Årlige drifts- og vedlikeholdskostnader vil imidlertid være høyere, fordi anleggseier må inngå serviceavtale med godkjent firma. Forventet levetid er 20 år.

I Siljan er det kun minirensanlegg i klasse 1 som vil være en godkjent renseløsning.

Minirensanlegg kl1 er biologisk/kjemisk anlegg med høy renssevne på fosfor, organiske stoffer og termotolerante bakterier. Litt lavere enn renssevne enn infiltrasjonsanlegg og filterbedanlegg, men godt innenfor kravet i Forurensningsforskriften § 12-8.

Det er registrert 34 boliger eller hytter der enten alt avløp eller kun toalettavløpet ledes til tett tank.

En tett tank har teoretisk ingen utslipp, og renssevnen er derfor 100 % for alle parametere. Vannforbruket i husholdninger er ca. 150 liter/person i døgnet. Det betyr at en tett tank på 6000 liter, tilknyttet en familiebolig, må tømmes minst 2 ganger pr. måned.

Det er i praksis kun fritidsboliger der det er aktuelt å lede alt spillvann til tett tank. Tømmehyppigheten kan likevel bli ganske høy, og har tanken i tillegg vanskelig tilgjengelighet for tømming, blir driftskostnadene for anleggseier deretter. Det er dessverre erfart at mange løser dette problemet med å lage hull i tanken eller pumpe ut spillvannet. Som for slamavskiller må tanken kontrolleres for skader som kan oppstå under transport, montering, ved tømminger, og at det ikke lekker inn overvann under drift.

Siden oppsamlingstanker for alt spillvann har 100 % renssevne for alle forurensningsparametere, kan ikke kommunen, med hjemmel i Forurensningsforskriften § 12-8, avslå en utslippssøknad eller kreve utskifting av eksisterende anlegg. Derimot kan kommunen, med hjemmel i Forurensningsforskriften § 12-7, sette krav til drift og vedlikehold som forebygger og begrenser forurensning. Generelt kan også Forurensningslovens § 50. (rett til gransking), § 51. (pålegg om undersøkelse) og § 78. (straffeansvar for forurensning) benyttes som hjemmelsgrunnlag.

Separering av spillvann i separate toalettløsninger som biologiske toalett, forbrenningstoalett eller tett tank kombinert med gråvannsfiler (gråvann er alt avløpsvann unntatt toalettavløp) kan være en godkjent løsning. Ca. 80 % av fosforet, 50 % av organiske stoffer og mesteparten av termotolerante bakterier i sanitært spillvann stammer fra svartvannet (avløp fra toalett). Ved kun å lede svartvann til tett tank, og det i tillegg benyttes vannsparende toalett, er det vanligvis nok å tømme én gang i året, selv for en helårs familiebolig.

Godkjenning av disse løsningene forutsetter at gråvann renses i sandfilter eller prefabrikkerte gråvannsanlegg. Slamavskiller som eneste rensetrinn for gråvannet er ikke tillatt.

Filterbedanlegg kan være aktuelle ved nye anlegg der infiltrasjonsanlegg ikke er egnet. Et filterbedanlegg (konstruert våtmarksfilter) består av slamavskiller etterfulgt av forfilter med vertikal strømning og et konstruert filterbed med horisontal strømning.

Filterbedanlegg har svært høy renseevne på fosfor, organisk stoff og termotolerante bakterier. Ved god prosjektering og utførelse kan det oppnås tilnærmet 100 % renseevne på disse parameterne i de første driftsårene.

Filterbedanlegg kan etableres uavhengig av infiltrasjonsegenskaper i stedlige masser. Anlegget krever derimot stort areal, og er derfor best egnet som felles løsning for husklynger (8-10 boliger eller mer). Løsningen krever lite tilsyn i anleggets levetid, som er mer enn 20 år. Våtmarks filtermaterialet må skiftes etter 20 år.

5 Regelverk

Forurensningsloven § 7: generelt forbud mot å forurense

Forurensningsloven § 11: hjemler muligheten til å gi tillatelse til å forurense. Forurensningsspørsmål skal om mulig søkes løst for større områder under ett. Samtykke fra planmyndigheten dersom i strid med planer etter pbl.

Forurensningsloven § 48: hjemler forurensningsmyndighetens plikt til å føre tilsyn med den generelle forurensningssituasjonen og med forurensninger fra de enkelte kilder.

Forurensningsloven hjemler pålegg om at forurenser skal framlegge opplysninger, kommunens rett til uhindret adgang til eiendom og til å registrere opplysninger.

Forurensningsforskriften kapittel 11: gebyrhjemmel, kostra, krav om vedlikeholdsavtale for minirenseanlegg (vedlegg 2, pkt 2.3)

Forurensningsforskriften kapittel 12 – utslipp av sanitært avløpsvann med utslipp mindre enn 50pe: Slår fast at kommunen som forurensningsmyndighet skal føre tilsyn med mindre avløpsanlegg. Tilsynet skal kontrollere den faktiske utslippstillatelsens vilkår, og kan ikke kreve strengere krav enn det tillatelsen krever. Tillatelsen skal i utgangspunktet ikke vurderes. Ikke sjeldnere enn hvert 6. år – i sårbare områder oftere.

§12. gjelder behandling av søknader- bl.a. krav om samhandling av søknader med plan og bygningsloven. Hjemler tilsyn med kontroll av for eksempel rensegrad og hvordan anlegget blir fulgt opp. (forskjell på infiltrasjonsanlegg og kunstig oppbygde filter).

§ 12-8. Utslipp til følsomt og normalt område

Sanitært avløpsvann med utslipp til følsomt og normalt område, jf. vedlegg 1 punkt 1.2 til kapittel 11, skal minst etterkomme:

- a. 90% reduksjon av fosfor og 90% reduksjon av BOF_5 dersom det foreligger brukerinteresser i tilknytning til resipienten,
- b. 90% reduksjon av fosfor og 70% reduksjon av BOF_5 for resipienter med fare for eutrofiering hvor det ikke foreligger brukerinteresser, eller
- c. 60% reduksjon av fosfor og 70% reduksjon av BOF_5 dersom det verken foreligger brukerinteresser eller fare for eutrofiering.

Renseeffekten skal beregnes som årlig middelerdi av det som blir tilført renseanlegget.

Dersom det kun slippes ut gråvann, skal gråvannet gjennomgå rensing i stedege løsmasser eller tilsvarende.

Siljan kommune ligger i følsomt og normalt område der § 12-8 gjelder.

§12-16 Forhold til eksisterende utslipp

Tillatelser til utslipp av sanitært avløpsvann gitt i medhold av forurensningsloven og tilhørende forskrifter før 1. januar 2007 er fortsatt gjeldende.

Utslipp etter 1.1.2007 med utslippstillatelse. Hvis utslippet bryter med tillatelsen kan kommunen trekke denne tilbake. Kan gi pålegg om å utføre tiltak/ forbedringer.

Utslipp etter 1.1.2007 uten utslippstillatelse er ulovlige og kan stoppes.

Forurensningsloven §18 skal følges ved endringer av tillatelser. (for eksempel urimelige kostnader)

Alle som har innlagt vann, måtte etter 1972 søke om utslipp av avløpsvann. En utslippstillatelse gir huseier lov til å forurense etter gitte vilkår/rammer. Utslipp som er etablert før det ble stilt krav om skriftlig tillatelse (i hovedsak i 1972) er fortsatt lovlig frem til kommunen enten for det enkelte utslipp, eller i forskrift fastsetter at slike utslipp er ulovlig fra en bestemt dato.

Tilsynet skal resultere i at utslippet godkjennes eller at de avklares hvilke tiltak som må til for å sikre at utslippet er tilfredsstillende.

Et godkjent utslipp skal ivareta brukerinteresser som drikkevann, bading/rekreasjon og fiske samt at vannforekomsten oppnår god økologisk tilstand.

6 Aktuelle renseløsninger (inntil 50 pe.)

En slamavskiller med kunstig sandfilter vil ikke tilfredsstillere renskravene til 90% reduksjon av fosfor. Det betyr at mange av dagens avløpsanlegg ikke lenger tilfredsstiller dagens renskrav i vårt område.

Infiltrasjonsanlegg, filterbed, typegodkjente biologisk/kjemiske minirenselanlegg, biologisk toalett med gråvann uten rensing og sandfilter med naturlig god infiltrasjon kan oppnå renskravene til resipienter i sårbare til normale områder. Her vil vannforekomstens tilstand sammen med brukerinteresser og fare for eutrofiering avgjøre hvilke krav som settes i utslippstillatelsen.

Tabell 2 viser forventede renskrav til de ulike anleggstypene.

Tabell 2: Forventede renskrav til de ulike anleggstypene.

Anleggstype	Forventet renseseffekt			
	Fosfor (Tot - P)	Organisk (BOF5)	Nitrogen (Tot - N)	Bakterier
Biologisk toalett/gråvann uten rensing	80%	40 – 75%	90%	3 – 4 log
Infiltrasjonsanlegg	>90%	>90%	30 – 50 %	4 – 6 log
Filterbedanlegg/ konstruert våtmarksfilter	>90%	>90%	>50%	4 – 6 log
Biologisk/ kjemisk renselanlegg	>90%	>90%	20 – 40%	2 – 3 log
Biologisk/ kjemisk renselanlegg med etterpolering	90 – 95%	90 – 95%	20 – 40%	4 – 5 log
Biologisk renselanlegg	15 – 60 %	>90%	20%	90%
Kjemisk renselanlegg	90%	60%	20%	99%
Avløpsfrie toalettløsninger og gråvannsanlegg	95%	95%	95%	6 – 12 log

Sandfilter	0 – 80%	>90%	20 – 50 %	3 – 6 log
Tett tank for WC, gråvann uten rensing	80%	40 – 75%	90%	3 – 4 log
Kun slamavskiller	5 – 10%	20 – 30%	5 – 10%	0 – 1 log

log1=90%, log2=99%, log3=99,9%, log4=99,99%.....osv.

Kilde: NIBIO

7 Kommunens strategi for oppryddingen

Kommunens nedbørsfelt er delt opp i 28 VA-soner (vedlegg). Alle boliger innenfor disse sonene hører naturlig sammen og de fleste har felles lokal resipient. Tilsyn og eventuelle pålegg om tiltak vil bli behandlet omtrent samtidig i hver sone. Det vil med en slik framgangsmåte være enklere å etablere fellesanlegg, siden naboer vil få samme tidsfrist ved eventuelle pålegg. Strategien vil også være hensiktsmessig for kommunen, både i forhold til informasjons- og veiledningsarbeid samt oppfølging av enkeltsaker.

Organisering vann- og avløp i Siljan kommune

Vann- og avløpsgruppa har en flat organisering hvor alle rapporterer direkte til kommunalsjef for samfunnsavdelingen. I kommunalsjefens fravær fungerer nestleder i rollen som kommunalsjef.

<p>Rune Sjølland <i>Kommunalsjef Samfunnsavdelingen</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • Økonomi • Planer • Prosjekter • Anskaffelser • Avtaler • HMS/Internkontroll
<p>Morten Thorvaldsen <i>Bygge- og eiendomsleder (nestleder samfunnsavdelingen)</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • Saksbehandling av søknader og utslippstillatelser • Prosjektledelse bygge- og saneringsprosjekter • Tømming slamavskillere, septik o.l • Tilsyn spredt avløp, oppfølging av ikke godkjente anlegg
<p>Vegard Myrvang <i>Driftsingeniør VA</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • Drift av rensenanlegg og vannverk • Drift av vann -og avløpsnett • Tilsyn minirensenanlegg • Kontroll spredt utslipp • HMS koordinator på Samfunnsavdelingen
<p>Ole Johan Thormodsrød <i>Driftsoperatør VA</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • Drift av vannverk og rensenanlegg • Drift av vann- og avløpsnett • Kontroll spredt utslipp • Oppfølging saneringsprosjekter vann- og avløpsnett
<p>Steinar Tronhus <i>Miljørådgiver / Vannområdekoordinator</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • Vann og avløpsplaner • Tilsyn av spredt avløp • Kontroll spredt utslipp • Saksbehandling etter forurensningsloven m tilh. forskrifter • Oppfølging vannforskriften

Tiltak i randsoner

Noen områder som i dag har private avløpsrenseanlegg ligger i relativt kort avstand til offentlig avløpsnett. Disse områdene vil det være naturlig å vurdere å knytte til det kommunale vann- og avløpsnettet. Hvilke boliger dette gjelder må avklares i den kommunale hovedplanen for vann og avløp. Fram til hovedplanen med handlingsplan er vedtatt vil områder dette gjelder ikke bli prioritert med hensyn på tilsyn.

Kartlegging og tilsyn

I prosjektets første fase skal private renseløsninger for avløpsvann i Siljan kommune kartlegges og beskrives. Tilsynet skal i hovedsak starte opp i løpet av 2023.

Hva skal kartlegges /føres tilsyn

Alle næringsbygg, husstander og hytter i Siljan som ikke er tilknyttet offentlig avløpsanlegg skal føres tilsyn med.

Informasjon

For å skape forståelse for prosessen er det nødvendig med god informasjon til huseierne. Det vil bli utarbeidet informasjonsmateriell, veiledere og linker som er tilgjengelig på Siljan kommune sin hjemmeside. I tillegg skal informasjonsbrev med vedlagt spørreskjema sendes ut til eiere av anlegg som inngår i tilsynet minst 4 uker før tilsynsbesøket. Spørreskjemaet skal fylles ut av anleggseier og returneres til kommunen før tilsynet utføres.

7.1 Tilsyn- hvordan skal det gjøres

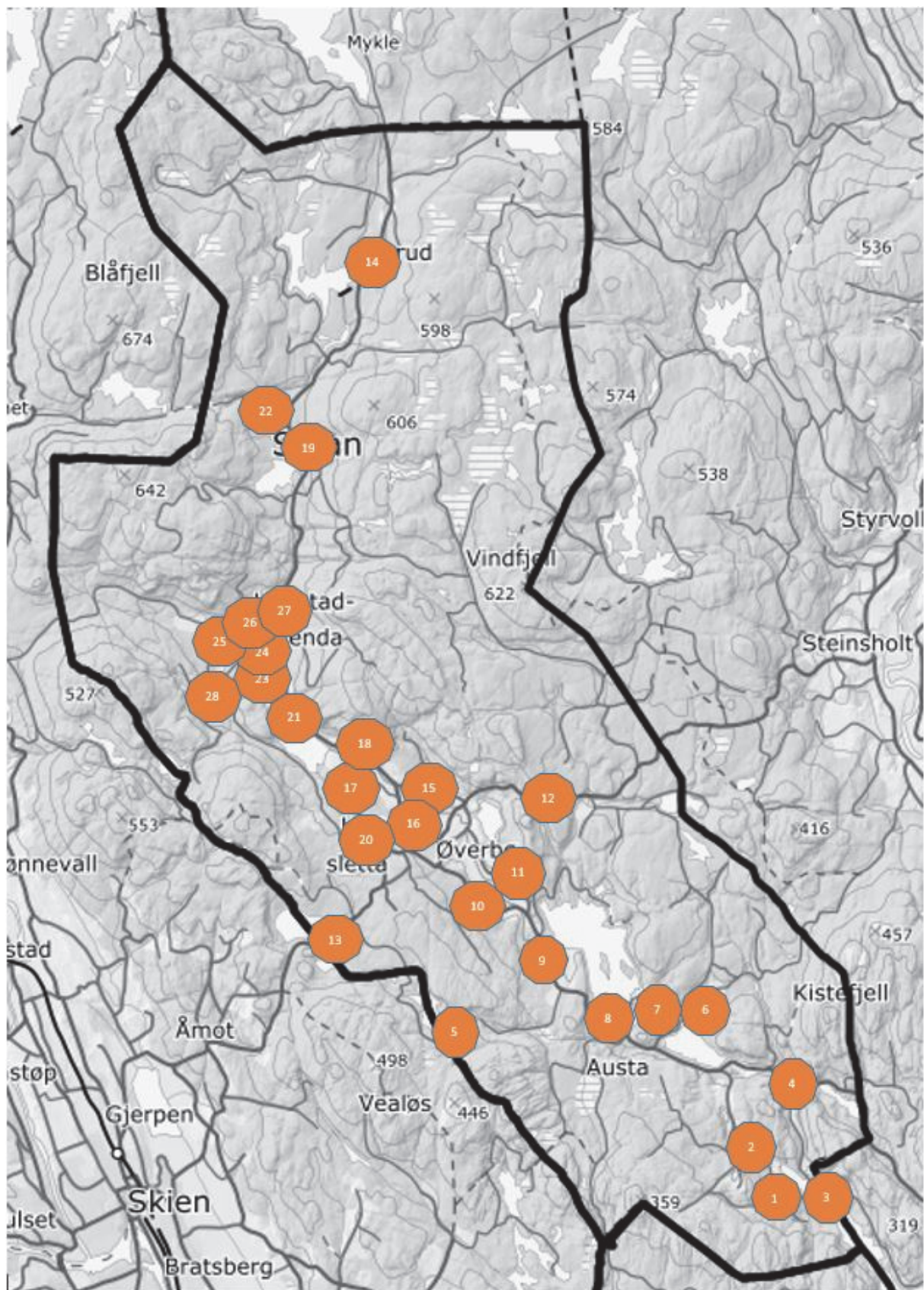
7.1.1 Soneinndeling og prioritering av områder

Kartleggingsobjektene (næringsbygg, hytter og husstander) blir inndelt i VA-soner, basert på geografisk beliggenhet, brukerinteresser og muligheter i forhold til kommunale vann- og avløpsledninger. Tilsyn skjer deretter sonevis. Nedbørfelt til drikkevann blir prioritert. Skisjø har hensynssone med klausulering, men ingen avløpsanlegg er registrert i hensynssonen (nedbørfeltet). Drikkevannet Farris har hele Siljan – Farrisvassdraget som nedbørfelt, men det er ingen hensynssone i Siljan sitt areal. Likevel blir VA - sonene nærmest Farris prioritert i forbindelse med tilsyn. Områder for bading og rekreasjon blir også prioritert. Sentrale områder og områder med kjent problematikk knyttet til nåværende avløpssituasjon blir prioritert fremfor mer avsidesliggende boliger og hytter med «bedre» avløpsforhold. Det er målsetting om å gjennomføre 50-60 tilsyn i året for å sikre at alle anlegg blir kontrollert med fast frekvens på 7 år.

Tabell 3: Viser VA – sonene der de er satt opp i en prioritert rekkefølge i forhold til tilsyn og hvilke rensekrav som skal gjelde.

Navn/ sone	Rensekrav	Prioritering
Kvisla, hyttfelt	§ 12-8 (a)	1
Løkkeveien	§ 12-8 (a)	2
Neset, Farris	§ 12-8 (a)	3
Svartangveien	§ 12-8 (a)	4
Skisjø, hytte	§ 12-8 (a)	5
Laksjøveien	§ 12-8 (a)	6
Kisteveien	§ 12-8 (a)	7
Austadveien nedre	§ 12-8 (a)	8
Austadveien midt og Gonsholtveien	§ 12-8 (a)	9
Austadveien øvre	§ 12-8 (a/c)	10
Gurholtveien	§ 12-8 (a/c)	11
Lardalsveien og Øverbølia	§ 12-8 (a)	12
Heivannsveien	§ 12-8 (a)	13
Grorud	§ 12-8 (a/c)	14
Solheim	§ 12-8 (a/c)	15
Høisetbakkane	§ 12-8 (a/c)	16
Skilbredveien	§ 12-8 (a/c)	17
Kløverød	§ 12-8 (a/c)	18
Vanebuvann, hyttfelt	§ 12-8 (c)	19

Holtevegen	§ 12-8 (c)	20
Søntvedt	§ 12-8 (c)	21
Toklev	§ 12-8 (c)	22
Sølland	§ 12-8 (c)	23
Opdalen sentrum	§ 12-8 (b/c)	24
Sølverød	§ 12-8 (b)	25
Hogstad N	§ 12-8 (c)	26
Hogstad øst	§ 12-8 (c)	27
Rustadveien	§ 12-8 (b)	28

Figur 2: Viser prioriteringen av VA-sonene på et oversiktskart, jfr. tabell 3.

7.1.2 Utførelse

Tilsynsskjema skal fylles ut på plass for hver hytte/ husstand der det er utført tilsyn. I tillegg skal det tas bilder og GPS-koordinater for kummer og vannbrønner skal legges inn i kart der dette mangler. Tilsynsskjema skal inneholde informasjon om:

- ☐ Adresse og avløpsanleggets beliggenhet
- ☐ Type bebyggelse (helårsbolig, hytte, annet)
- ☐ Installasjoner (WC, dusj, kjøkkenvann)
- ☐ Type avløpsrensøsning og rensøsningens tilstand
- ☐ Opplysninger om innlagt vann og type vannforsyning

Tilsynsbesøket skal resultere at avløpsanlegget plasseres i en av følgende kategorier:

Kategori 1: Tilfredsstillende anlegg. Anlegg med godkjent utslippstillatelse som antas å oppfylle dagens renskrav. Ingen synlige tegn på lekkasje/forurensning og ingen åpenbare avvik/mangler på anlegget. Der pumpe er en del av anlegget skal denne være fungerende. Pumpekummer og tette tanker skal være utstyrt med alarm for høyt vannivå. Anlegget skal ha tilstrekkelig kapasitet ihht dagens belastning.

Kategori 2: Ikke godkjent anlegg. Anlegg som ikke oppfyller kriteriene i kategori 1. For anlegg i kategori 2 foreligger ikke akutt forurensningsrisiko (direkte utslipp til resipient eller terreng).

Kategori 3: Ikke godkjent anlegg-AR (akutt forurensningsrisiko). Anlegg som ikke oppfyller kriteriene for kategori 1 og som dermed ikke antas å kunne oppfylle dagens renskrav. Akutt forurensningsrisiko (direkte utslipp til resipient eller terreng).

Kategori 4: Avløpsanlegg ikke påkrevd. Dette kan være hytter uten innlagt vann. Med innlagt vann menes vann fra vannverk, brønn, cisterneanlegg og lignende, som føres innendørs gjennom rør eller ledninger. Dette gjelder også hageslanger og regnvann som ledes gjennom takrenne og inn i bygningen, når disse brukes til aktiv oppfylling av innvendig tank. En innvendig fast montert tank på inntil 25 liter går ikke under begrepet «innlagt vann». Avløp fra bygninger som kan tilknyttes offentlig avløp havner i kategori 4.

7.1.3 Behandling av dokumentasjon fra tilsyn

All skriftlig informasjon innhentet fra tilsynet skal snarest føres inn i Kartleggings-databasen. Skriftlig informasjon og bilder skal snarest dokumenteres i databasen i KomTek.

7.1.4 Oppfølging etter tilsyn

Anleggseiere, som i løpet av et kalenderår har fått tilsendt brev med informasjon om at deres anlegg skal ha tilsyn, skal i løpet av samme kalenderår informeres skriftlig om at anlegget er ført tilsyn med, samt gis informasjon om videre saksgang. Alternativt skal det gis skriftlig beskjed om at avløpsanlegget ikke er ført tilsyn med. Eiere av anlegg som antas å oppfylle gjeldende renskrav skal opplyses om dette, samt informeres om gjeldende krav knyttet til avløpsrenseanlegg.

7.2 Vurdering etter tilsyn

Etter fullført tilsyn skal eiendommer med renseanlegg som i kartleggingsfasen har blitt plassert i kategori 2 (Ikke godkjent anlegg) og kategori 3 (Ikke godkjent anlegg-AR), pålegges oppgradering av anlegget. Anlegg i kategori 1 (Tilfredsstillende anlegg) kan i særskilte tilfeller pålegges tilkobling til

kommunalt avløpsnett. Anlegg i kategori 4 (Avløpsanlegg ikke påkrevd) kan bli pålagt påkobling til kommunalt avløpsnett i henhold til PBL §27-2 og § 27-3.

7.3 Kostnader for innkjøp oppgradering av privat avløpsanlegg

Det er huseier som søker om utslipp av sanitært avløpsvann og som tar kostnadene for innkjøp og tilrettelegging. Det finnes ikke kommunale støtteordninger.

Kostnadene som påføres huseier vil avhenge av grunnforhold og hvilke type avløpsanlegg som er gitt i utslippstillatelsen.

For minirensaneanlegg stilles det også krav til skriftlig serviceavtale jf. forurensningsforskriften vedlegg 2 punkt 2.3.

Norsk institutt for bioøkonomi (NIBIO) viser til at innkjøpskostnadene for et mindre avløpsanlegg kan ligge mellom kr 120 000,- – 235 000,-. Tømmekostnader og kostnader for drift og vedlikehold på anlegget kommer i tillegg.

8 Pålegg om oppgradering eller tilknytning til offentlig nett

Alle eiere av næringsbygg, hytter og husstander med rensaneanlegg som ikke tilfredsstillers dagens krav vil få et pålegg om oppgradering av rensaneanlegget eller tilknytning til offentlig avløpsnett. Krav om tilkobling til kommunalt avløpsnett skal vurderes for alle avløpsanlegg omkring 200 meter fra eksisterende kommunal avløpsledning, der kostnaden for påkobling ikke overstiger tre ganger folketrygdens grunnbeløp. Krav om tilkobling skal også vurderes for anlegg som ligger omkring 50 meter fra privat avløpsledning som er tilknyttet kommunalt nett. Prosessen skal være åpen, faglig profesjonell og legge opp til god dialog mellom saksbehandler og de berørte.

Før utbedring eller installering av nytt anlegg kan gjennomføres, må søknad om utslippstillatelse godkjennes av kommunen.

8.1 Prioritering av anlegg

Anlegg med direkte utslipp til resipient eller terreng skal behandles fortløpende. Oppgradering av øvrige anlegg vil bli prioritert med utgangspunkt i beliggenhet og forurensningsrisiko.

Oppgradering i VA-soner med kjent problematikk knyttet til nåværende avløpssituasjon skal prioriteres fremfor soner med mer avsidesliggende boliger og hytter med «bedre» avløpsforhold. I prioriteringsrekkefølgen skal det tas hensyn til påvirkning på vannforekomster fra avløp i spredt bebyggelse, antall og type anlegg og effekt av opprydding i private avløpsanlegg.

Anlegg i kategori 3 skal prioriteres fremfor anlegg i kategori 2 innenfor hver enkelt VA-sone.

8.2 Tvangsmulkt

Dersom tiltaket ikke er gjennomført innen fristen vil kommunen fatte vedtak om tvangsmulkt i henhold til Forurensningsloven § 73.

Tvangsmulkt er ikke en straff men en administrativ sanksjon. Formålet med tvangsmulkten er at den ansvarlige skal få en økonomisk motivasjon for å etterleve de kravene som er fastsatt.

I områder hvor det ligger kommunale ledninger kan kommunen stille krav om tilknytning til kommunalt ledningsnett i henhold til PBL §27-2 og § 27-3.

9. Finansiering av kontroll og tilsynsarbeidet

Tilsynsarbeidet vil blant annet bestå av gjennomgang av utslippstillatelser, godkjenninger, serviceavtaler, kontroll av spredegrøfter og utslippspunkt, innkalle til informasjonsmøter og foreta en tilstandsvurdering av anlegget etter tilsynsbesøket.

Det krever ressurser for å gjennomføre kontroll og tilsynsarbeid. Slamtømmer gjennomfører kontroll av alle private avløpsanlegg ved tømning og i tillegg har kommunen satt 0,65 årsverk for behandling av utslippssøknader og å gjennomføre tilsyn. Vi baserer oss også på noe innleid arbeidskraft. Det er et sentralt prinsipp at forurenser betaler. Dette er en lovpålagt oppgave og kommunene kan finansiere arbeidet etter selvkost prinsippet. Det betyr at gebyrene samlet ikke kan overstige kommunens kostnader for dette arbeidet.

Kontroll og tilsynsgebyret belastes alle eiendommer som har innlagt vann og som ikke er tilknyttet kommunal avløpsledning jf. lokal *forskrift om gebyr for saksbehandling, kontroll og tilsyn etter forurensningsforskriften (lagt til offentlig ettersyn i oktober, vedtas i løpet av 2022)*.

10. Fremdrift

Frist for gjennomføring av pålegg som kommunen gir vil variere ut ifra faren for forurensning. Fristen som settes vil derfor gjenspeile alvorlighetsgraden av forurensningen. Fristene vil fordele seg fra 1 år, 2 år og 4 år. Eksempler på tilfeller som kan få 4 års frist kan være: kondemnabile bygg, dødsbo, midlertidig fraflyttet/ikke bebodd, vann frakoblet, pågående søknadspliktig byggesak. Eksempler på tilfeller som kan få 1 års frist kan være: anleggets tilstand og belastning (hvor mye anlegget er i bruk), avstand til drikkevannsforsyninger, naboer etc.

Opprydningsarbeidet av spredt avløp vil være et omfattende arbeid som vil utføres over flere år.

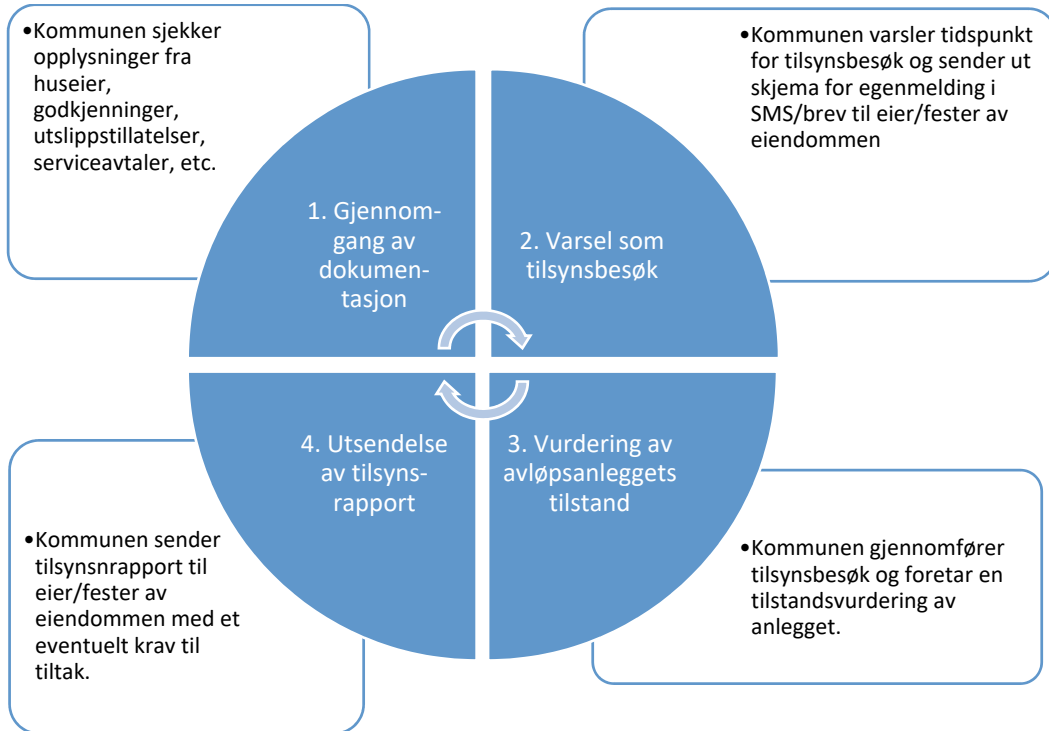
Målet med arbeidet er at de private avløpsanlegg ikke medfører fare for forurensning.

Tilsynsarbeidet vil være et kontinuerlig arbeid hvor kommunen gjennomfører tilsyn av anlegget med jevnlig intervall, men første gangs tilsyn vil være mest omfattende siden dette tilsynet også omfatter registrering.

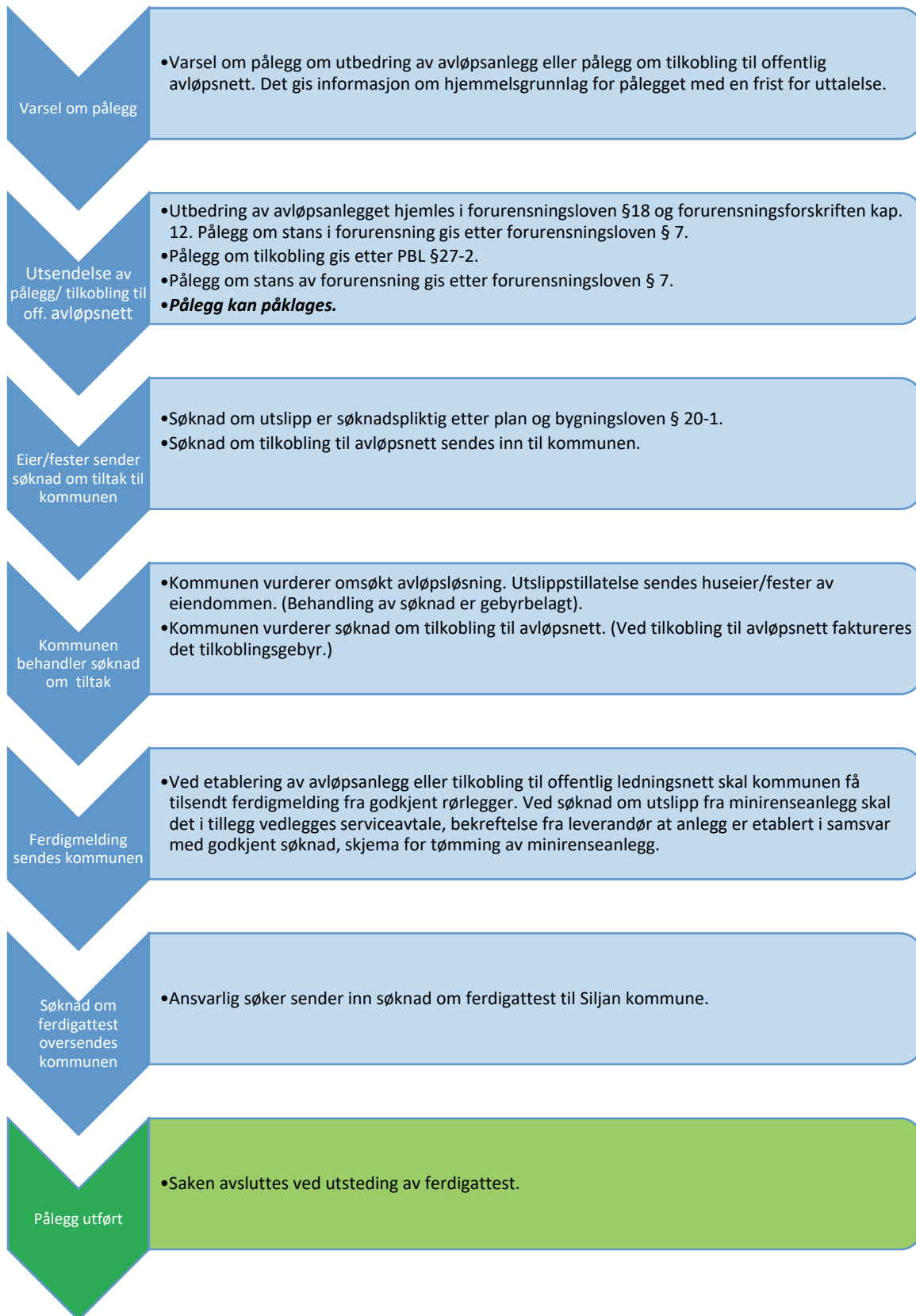
11. Saksbehandling

Kommunen skal gjennomføre saksbehandlingen som bygger på en åpen og faglig god dialog mellom berørt part og saksbehandler jf. punkt 11.1 – 11.3.

11.1 Saksgang tilsyn

11.2 Saksgang ved pålegg

11.3 Saksgang ved bruk av sanksjon

